

Frankofonie v roce 2005

Jazyková, institucionální, ekonomická a kulturní realita

Co je Frankofonie?

Termín „frankofonie“ je spojený především s geografii a dějinami kolonizace těch zemí, kde je francouzština mateřským jazykem, příp. druhým jazykem, jímž hovoří většina populace. Toto slovo můžeme definovat jako seskupení lidí, kteří výhradně či částečně používají francouzský jazyk v běžném životě či v rámci vzájemné komunikace. Kromě toho být členem Frankofonie může být projevem vlastní volby. Vlády, státy nebo úřední instance mohou požádat o přičlenění k institucionální Frankofonii s cílem sdílet společné hodnoty jako jsou: demokracie, obrana kulturní a jazykové rozmanitosti, trvale udržitelný rozvoj a podpora vzdělávání. Tímto se zavazují k tomu, že budou užívat francouzštiny v rámci svých aktivit nebo vzájemných styků. Jedná se tedy o dvě doplňkové reality: jazykovou a institucionální.

V roce 2005 je Frankofonie také výrazem vůle 59 států spojit se v rámci Mezinárodní organizace Frankofonie (MOF) s cílem šířit a zachovat určité hodnoty jakou je např. kulturní a jazyková rozmanitost.

Podívejme se nyní na historické, zeměpisné a jazykové skutečnosti, které jsou důkazem, že francouzština je nepopíratelně živoucím jazykem, kterým hovoří několik milionů mluvčích po celém světě.

Původ slova:

Toto slovo vytvořil Onésime Reclus (1837 - 1916), francouzský geograf, jehož snahou bylo zjistit celkový počet všech uživatelů francouzského jazyka na celé planetě. Jednalo se o vůbec první pokus vymezit konkrétní jazykový prostor. Francouzský jazyk chápe jako prostředek k šíření humanistických a republikánských ideálů hlásaných během revoluce v roce 1789.

Onésime Reclus vydal v roce 1880 v nakladatelství Hachette knihu nazvanou France, Algérie et colonies (Francie, Alžírsko a kolonie), v níž byli „frankofony“ nazváni (citace): „všichni ti, kteří se rozhodli či se patrně rozhodnou k tomu, že zůstanou nebo se stanou účastnými na francouzském jazyce“. V následujících desetiletích toto slovo upadlo v zapomnění a naopak se obje-

vil slovo „francité“ (francouzskost), které po několik let představovalo atributy francouzského ducha. Termín „frankofonie“, který ve své době zněl až příliš novátorsky, byl zapomenut, a znovu se objevil až v roce 1962 ve speciálním čísle revue Esprit s názvem „Le français dans le monde“ (Francouzština ve světě), jehož autory byly dvě významné osobnosti: Léopold Sédar Senghor (prezident Senegalu) a Norodom Sihanuk (bývalý král Kambodže).

Tři průvodní jevy, které spoluvytvářely realitu Frankofonie:

1. Dlouhodobý vývoj francouzského jazyka ve společném sdíleném prostoru na území Evropy, ve kterém byl jazyk používán celou populací: Francie, Švýcarsko, Belgie a Val d'Aosta (Itálie).

2. Francie jako 500letá koloniální velmoc přítomná na všech kontinentech: Severní Amerika, severní a západní Afrika, Střední Východ a Asie.

Společný bod: historická a geografická vazba s francouzštinou.

3. Používání francouzštiny jako mezinárodního jazyka a seskupení států okolo jedné frankofonní instituce; v současnosti je to Mezinárodní organizace Frankofonie (MOF) a její výkonné orgány.

V geopolitickém významu se jedná o země začleněné do frankofonních instancí.

Naše úvaha nás vede k tomu, nabídnout další definici, tentokrát institucionální: „Státy Frankofonie jsou ty, které – Společně používají francouzštinu – a jsou členy frankofonní obce a z tohoto titulu se účastní vrcholných jednání Frankofonie“.

Frankofonie představuje 264 milionů osob, které mají francouzštinu ve společném užívání. Francouzština je jedním z pracovních jazyků Evropské unie, je pracovním jazykem OSN, oficiálním jazykem Mezinárodního olympijského výboru (MOV) a jediným jazykem Světové poštovní unie (UPU), abychom citovali nejdůležitější příklady. V roce 1998 založila Frankofonie právnickou osobu s mezinárodní působností: Mezinárodní organizaci Frankofonie (MOF). Po svém X. summitu, který se konal v Ouagadougou ve dnech 26. - 27. 11. 2004, měla MOF celkem 49 členských států a vlád, 4 přidružené státy a 10 zemí se statutem pozorovatele (Česká republika od

r. 1999).

Strukturu MOF tvoří generální sekretariát, hlavní výkonný orgán (Mezivládní agentura Frankofonie), 4 přímé výkonné orgány (televizní stanice TV5, Univerzitní agentura Frankofonie, Senghorova univerzita v Alexandrii v Egyptě a Mezinárodní sdružení frankofonních starostů měst a obcí) a poradní shromáždění (Parlamentní shromáždění Frankofonie APF).

Několik slov Abdou Dioufa, generálního tajemníka MOF:

„V listopadu minulého roku během zasedání X. summitu Frankofonie, které se konalo v Ouagadougou, byla přijata řada opatření, která nám nyní umožňují vyjasnit naši roli a upřesnit hlavní směrování pro nadcházející léta. Byly definovány čtyři hlavní cíle Frankofonie:

- šíření francouzského jazyka a kulturní a jazykové rozmanitosti,
- šíření míru, demokracie a lidských práv,
- podpora výchovy, vzdělávání, vysokého školství a výzkumu,
- rozvoj spolupráce ve prospěch trvale udržitelného rozvoje a solidarity.

K dosažení těchto cílů, kdy je zřejmé, že naše Frankofonie má více podob a je